

Lezing beverbioloog in bezoekerscentrum De Hollandse Biesbosch

Op vrijdagavond 23 november 1990 zal beverbioloog drs. Bart Nolet een dialezing verzorgen over de Bevers in de Biesbosch. Aanvang van de lezing is 20.00 uur en de toegang is gratis.

Er zal met name aandacht geschonken worden aan de huidige stand van zaken in het beverexperiment. Bart zal al het tot nu toe uitgevoerde onderzoek uitgebreid toelichten. Aandacht ook voor de vraag wel of geen jongen en hun mogelijke oorzaken. Tevens zal de mate van vervuiling van (water)bodem en diens invloed op de Bevers besproken worden. Kortom het belooft een uiterst interessante beveravond te worden.

Het bezoekerscentrum zal vanaf 19.30 uur geopend zijn zodat eerst nog een bezoek gebracht kan worden aan de tentoonstelling 'Bevers terug in Nederland', welke dan in het centrum te zien zal zijn.

Ook het eind oktober te openen beverobservatorium zal dan bezocht kunnen worden. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot het bezoekerscentrum De Hollandse Biesbosch aan de Baanhoeckweg 53 te Dordrecht, tel. 078-211 311.

Openingstijden van dinsdag tot en met zondag van 9.00 - 17.00 uur en van april tot en

met oktober ook op maandag van 12.00 - 17.00 uur.

Het bezoekerscentrum ligt in het dagrecreatiegebied De Hollandse Biesbosch (voorheen Merwelanden) ten oosten van Dordrecht. Bereikbaar via de rondweg Dordrecht-Papendrecht, buslijn 4 richting Staart/Merwelanden en per fiets vanaf Dordrecht over de Wantijfietsbrug en vanuit Sliedrecht via de Baanhoeckfietsbrug.

Natuurpark Lelystad

Even ten zuiden van Lelystad, omsloten door rijksweg 6, de Larservaart en de Larserringweg, ligt het Natuurpark Lelystad. Het is een wildpark met hoefdieren en watervogels. Het zijn uit Noord-Europa en Azië afkomstige dieren, die merendeels vroeger ook in ons land voorkwamen. De dieren leven in zo groot mogelijke vrijheid en rust. Natuurpark Lelystad is geen safaripark en de auto moet dan ook op de parkeerplaats bij de ingang van het park achterblijven. Honden moeten aan de lijn gehouden worden. Wandel en fietspaden slingeren zich door het park en bieden bezoekers de kans de dieren in een natuurlijke omgeving te observeren.

Er komen onder meer voor Prewalskipaarden, Pater- David-herten, Elanden, Witsents, Rendieren en in de toekomst wordt een otter- en bevergebied onderdeel van het Natuurpark. Behalve deze uitbreiding aan de levende have worden in de nabije toekomst nog enkele diersoorten in het Natuurpark ondergebracht. Met name diersoorten die vanuit natuurbeschermingsoogpunt extra aandacht verdienen.

Bovendien ligt in het gebied

De Belt het scheepswrak 'De Zeehond'. Een Groninger tjalk die daar omstreeks 1880 is vergaan en is een prehistorische nederzetting te bezichtigen.

Het Natuurpark is het gehele jaar gratis toegankelijk en met openbaar vervoer bereikbaar met buslijn 107 (Lelystad-Harderwijk), uitstappen bij de halte Meerkoetenweg. Van daar is het nog ongeveer tien minuten lopen. Verdere inlichtingen: 03200 - 53 643.

Stichting 'De Fret' opgericht

Stichting 'De Fret' is opgericht op 9 januari 1989 en heeft zich ten doel gesteld voorlichting en advies te geven over de verzorging van Fretten als huisdieren. Tevens zorgt de stichting voor 'tijdelijke' opvang van Fretten 'in nood', welke dieren na enige tijd weer opnieuw onderdak gebracht worden bij particulieren. Er wordt samengewerkt met verschillende dierbeschermende organisaties, zoals asiels, dierenambulancediensten en dergelijke.

In samenwerking met een op frettengebied gespecialiseerde dierenarts is er een boekje samengesteld over de verzorging van de Fret. Dit boekje, dat niet in de winkel te koop is, kan bij de stichting besteld worden a f 12,50 (+ f 2,50 porto). Het aantal donateurs van Stichting 'Fret' is momenteel 167.

korte mededelingen

Onderdeel van de eerste Nationale Frettentag.
Foto: Smeding.

De Fret is een klein roofdier-tje dat behoort tot de familie der marterachtigen. Het is een gedomesticeerd dier en behoort dus niet in de natuur thuis, sterker nog ze overléven er niet.

De Fret is enige duizenden ja-

ren geleden gefokt, aanvankelijk voor de jacht op Konijnen, uit de in het wild levende Bunzing zoals bijvoorbeeld de hond tot zijn in het wild levende voorouder, de Wolf. Fretten zijn vrolijke, speelse, nieuwsgierige dieren, die zich bij een juiste verzorging en dagelijks contact, heel prettigs huisdieren tonen.

Eerste nationale Frettentag

Stichting 'De Fret' heeft op 20 mei 1990 de Eerste Nationale Frettentag georganiseerd.

Doel van deze dag is het met elkaar in contact brengen van frettenbezitters zodat men ervaringen uit kan wisselen.

Tevens wil de stichting inzicht krijgen in de gemiddelde kwaliteit (gezondheid) van het frettenbestand hier in Nederland. Met dat doel werden alle aanwezige dieren gekeurd door een dierenarts, te weten mevrouw drs. J. Moorman-Roest uit Helmond. De dag werd gehouden in Dorpshuis 'De Burcht' in Purmerland. Gedurende deze dag waren er verschillende activiteiten rond de fretten. Er werd ondermeer een lezing gehouden door bovengenoemde dierenarts. Diverse films over marterachtigen waren er te zien. Ook onder andere van Sichting Ot-

korte mededelingen

terstation Nederland. De gehele dag waren de bestuursleden beschikbaar voor informatie en advies. Kraampjes met 'frettenpulletjes' ontbraken niet.

■ Stichting "De Fret". Sylvia Opentij, voorzitter, Botertonstraat 41, 1445 LH Purmerend, 02990 - 43 366 (na 20.00 uur), Annelies Smit, vicevoorzitter, Bonifaciuslaan 86, 1216 PV Hilversum, 035 - 237 283 (na 19.00 uur), Nel Smeding, secretaris, Ariana Nozemanstraat 15 hs., 1065 TP Amsterdam, 020 - 151 541, Gé Verburg, penningmeester, De Rolders 6, 8191 KH Wapenveld, 05782 - 2391 (na 19.00 uur). Postgiro 1 535 743 ten name van Stichting "De Fret", 8191 KH Wapenveld.

Arctisch Weekend 1990

Op 16, 17 en 18 november 1990 zal voor de achtste maal het 'Arctisch Weekend' worden georganiseerd met als thema: 'Mens en Natuur rond de Polen'.

Dit weekend, bedoeld voor allen die geïnteresseerd zijn in (sub-)arctische en (sub-)ant-arctische gebieden, wordt georganiseerd in de jeugdherberg te Soest.

Het programma van dit driedaagse gebeuren, dat op vrijdagavond begint, zal ook nu weer bestaan uit lezingen, diagen filmpresentaties, tentoonstellingen en demonstraties over de polaire gebieden. De mens in zijn (koude) omgeving zal centraal staan op dit symposium, met zijn cultuur, ontwikkeling en bedreiging.

Daarnaast wordt veel aandacht geschonken aan de specifieke planten- en dierenwereld, de geografie en de klimatologische omstandigheden om te overleven in deze gebieden.

Dit populair-wetenschappelijke programma wordt verzorgd door een aantal deskundigen, die beroepshalve of in de vorm van een intensief beoefende hobby de streken rond de poolgebieden hebben bezocht en/of bestudeerd.

De aan dit weekend verbonden kosten zijn f 145,- per persoon of f 285,- per (echt-)paar. In deze prijs zijn ondermeer begrepen twee overnachtingen, maaltijden, koffie en thee in de jeugdherberg te Soest.

■ Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot: Paul en Truus de Groot, Aggelenstraat 17, 1483 TA De Rijp, 02997 - 1397.

Unieke beverfilm geprolongeerd in Omniversum (*Castor fiber*)

Het succesvolle programma 'Bever', Deltawerkers van nature' wordt wegens enorm succes geprolongeerd in het Haagse Omniversum. 'Bever' is tot op heden één van de best gewaardeerde programma's van het unieke ruimtetheater en trok reeds meer dan 150.000 bezoekers. Gezien de blijvende grote vraag naar dit programma heeft de directie van Omniversum besloten de film twee maanden langer in roulatie te houden.

In 'Bever' worden de leefgewoonten van deze meest ingenuze bouwers van de natuur duidelijk gemaakt. Door het magische oog van de Omnimax-camera wordt een beverfamilie letterlijk op voet-hoogte gevolgd op hun avontuurlijke belevenissen over

land en in het water op zoek naar een geschikte leefplek. Met hun scherpe tanden en ijzersterke kaken weten ze hout te verzamelen, nodig voor hun nieuwe verblijfplaats en creëren zo hun eigen beverparadijs.

Humor, ontroering en romantiek wisselen elkaar af. Met name de schitterende onderwateropname en de unieke scènes in het nest met de pasgeboren Bevers maken een ontroerende indruk.

Het programma, dat wordt geprojecteerd op de gigantische Omniversumkoepel, is nog te zien tot en met 9 december 1990 en wel op dinsdag tot en met zondag om 12.00, 14.00 en 16.00 uur. Op vrijdag, zaterdag en zondag ook om 20.00 uur. In de herfstvakantie is Omniversum ook op maandag geopend. Het programma draait dan dagelijks om 12.00, 14.00, 16.00 en 20.00 uur.

Dagelijks gratis reserveren tussen 9.00 en 12.00 uur: 070-3 545 454. Omniversum, President Kennedylaan 5, 2517 JK Den Haag, 070-3 547 479.

Oprichting Comité Anti Stierenvechten

In Utrecht werd op zaterdag 7 juli het Comité Anti Stierenvechten opgericht. Het nieuwe comité is een samenwerkingsverband van de Nederlandse afdeling van de World Society for the Protection of Animals, de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Stichting Buitenlandse Asielen.

In een nieuwe campagne richt het comité zich op het Nederlandse publiek. Stierenvechten in Spanje drijft voor een aanzienlijk deel op het bezoek van toeristen, waaronder veel Nederlanders. Veel mensen

korte mededelingen

ontbreekt het aan de juiste kennis over de wreedheden die zich in de Spaanse stieregevechtarena's afspeelen.

Woordvoerder van het comité Bob Mayer, die net na een verblijf van 10 jaar uit Spanje is teruggekeerd: "Het is zelfs zo dat deze martelindustrie geheel instort als vakantiegangers wegblijven uit de arena's. Nu is de situatie al zodanig zwak, dat Spaanse overheden financieel flink bij moeten spijkeren om de 'corrida's de toros' in stand te houden. In de arena's sneuvelen per jaar 17.000 stieren op een barbaarse wijze. Als mensen weten hoe gruwelijk het er daarbij toegaat, gaan ze vast niet meer."

Bob Mayer en zijn comité gaan de voorlichting verzorgen met behulp van een advertentiecampagne en informatiemateriaal, zoals posters, folders en video's. Daarnaast wordt een handtekeningenactie gestart om druk op de Spaanse autoriteiten en Euro-parlementariërs uit te oefenen. Het ligt voor een groot deel in hun vermogen om een eind aan deze misstand te maken. Om ook acties van Spaanse dierenbeschermingsgroeperingen te kunnen steunen, worden fondsen gewonnen.

"Ten onrechte wordt aangenomen dat het stierenvechten onverbreekelijk met de Spaanse volksaard verbonden is.

Niets is minder waar", zegt Mayer. "Uit opiniepeilingen blijkt dat de helft van de Spaanse bevolking tegen het stierenvechten is en dat slechts 18% er vóór is. Dat het stierenvechten allang niet meer financieel draaiende gehouden kan worden door de Spanjaarden zelf, is een gevolg van acties van actieve dierenbeschermers uit het eigen land. Waar mogelijk zullen wij hen hierbij steunen."

Ander doelwit van het comité zijn de Nederlandse touroperators die in hun reisgidsen wervende teksten over stieregevechten opnemen voor vakantiegangers met Spaanse bestemmingen. Volgend jaar zal het in andere Europese landen tot vergelijkbare activiteiten komen met organisaties aldaar. "Door deze krachtenbundeling hopen wij dat wij in 1992 met het verdwijnen van de grenzen kunnen stellen, dat Spanje een echt beschaafd land is geworden door de bloedige stieregevechten op te laten houden. Een begin is er al, want onlangs riep de badplaats Tossa de Mar zich uit tot eerste stierenvechtvrije gemeente in Spanje. Bovendien is er ook een aantal provincies waar geen of nauwelijks stieren gemarteld worden", aldus woordvoerder Mayer.

■ Voor nadere informatie: Comité Anti Stierenvechten, 030-313 912 of 030-511 669.

Rosenberg steunt Wereld Natuur Fonds Panda-koekblikken brachten f 100.000 op
Rosenberg Import B.V., leverancier van kwaliteitszoetwaren te Amsterdam, komt met een speciale koektrommel, waarvan een deel van de op-

brengst ten goede komt aan de Wereld Natuur Fonds (WWF) projecten voor de Afrikaanse Olifanten.

De trommel bevat een assortiment van verschillende roomboterkoekjes (inhoud 454 gram) en kost in de winkel f 9,75. Het afgelopen jaar hield Rosenberg voor de redding van de Reuzenpanda een soortgelijke actie, die maar liefst ruim f 100.000 opbracht.

Prins Bernhard

Nog steeds worden Afrikaanse Olifanten gestroopt om hun ivoren tanden (waarvan voor een belangrijk deel slechts souvenirs worden gemaakt).

Vorig jaar stierven nog 90.000 van deze prachtige dieren, waarvan 20.000 jongen, die van honger omkwamen, omdat hun moeder was gedood. De totale olifantenpopulatie van Afrika is in acht jaar gehalveerd tot nog slechts 600.000 dieren en als de stroperij in het zelfde tempo zou doorgaan, zou de Olifant in het jaar 2010 uitgestorven zijn. Vandaar ook dat het Wereld Natuur Fonds onlangs heeft opgeroepen tot een algehele stop van de handel in ivoor. Verder voert het WWF tientallen veldprojecten uit voor de bescherming van de Olifant; projecten die in totaal vele miljoenen vergen.

Groot voorvechter om de olifanten te redden is altijd Z.H.K. Prins Bernhard geweest. Het was dan ook de Prins die het eerste exemplaar van de Rosenberg-koektrom-

korte mededelingen

mel in ontvangst nam. Met de aankoop steunt men niet alleen het WWF-natuurbeschermingswerk, ook de koektrommel zelf is de moeite waard: alleraardigst uitgevoerd met allerlei leuke afbeeldingen van een olifantenmoeder-met-kind. De fabrikant heeft bovendien in iedere koektrommel een aanmeldingsformulier verpakt om donateur te worden van het Wereld Natuur Fonds. Te koop bij brood-, banket- en delicatessenzaken, warenhuizen, supermarkten etc.

Meer inlichtingen voor de redactie: de heer L.J.M. Moons, Rosenberg Import B.V., Archangelkade 25, 1013 BE Amsterdam, tel. (020) 82 25 55.

Robben-Waddentochten

Vanaf Texel worden er weer dagtochten naar Vlieland georganiseerd 'De Vriendschap' maakt dan de zogenaamde 'Robben-Waddentochten' in de hoop dat de deelnemers een glimp van de laatste Zeehonden zullen kunnen opvangen.

Boeking en informatie: Paviljoen Vliezicht, 02220 - 16 340.

Bevers centraal in de Hollandse Biesbosch *(Castor fiber)*

Met vereende krachten wordt op dit moment gewerkt aan de realisering van het Beverobservatorium in de Hollandse Biesbosch. Begin november 1990 zullen er reeds uit Oost-Duitsland gehaalde Bevers rondzwemmen en te zien zijn in de observatieburcht.

Het bevergebied is reeds geheel omheind door de Drechtwerk, die ook nog een heuse beverdam in het bevergebied zullen aanbrengen. De Rotary-club Ter Merwe uit Dorrecht is op dit moment ge-

heel belangeloos elke zaterdag actief met de bouw van de observatieburcht. Tevens verzorgen zij de realisatie van een uitzichtplatform voor het bevergebied. Een enorm werk! Er zal een aparte folder over het beverobservatorium worden vervaardigd, er zullen informatieborden worden gemaakt en er zal een speciale lesbrief voor de jeugd het licht doen zien. De algehele coördinatie wordt verzorgd vanuit het Bezoekerscentrum De Hollandse Biesbosch.

Vooruitlopend op alle beveractiviteiten is op zaterdag 22 september 1990 in het bezoekerscentrum de speciale wisseltentoonstelling 'Bevers terug in de Biesbosch' gestart. Deze tentoonstelling zal tot en met 6 januari 1991 zijn geopend. De tentoonstelling geeft inzicht in het leven van dit dier in het algemeen, maar gaat ook in op de eerste resultaten van onderzoek naar de drie beverpaartjes die in oktober 1988, door het Staatsbosbeheer, in de Biesbosch zijn uitgezet. Er zullen tijdens de tentoonstelling diverse bevervideofilms zijn te zien. Ook wordt tijdens de tentoonstelling de in opdracht van het Wereld Natuur Fonds gemaakte videofilm over het ophalen van de Bevers in Oost-Duitsland en de uitzetting in de Biesbosch vertoond.

Voornaamste doel van de tentoonstelling is, aan alle belangstellenden informatie te verschaffen over deze in de Biesbosch uitgezette diersoort. Daarbij wordt benadrukt dat het geenszins de bedoeling is zelf op zoek te gaan naar dit voor Nederland bijzondere dier. Juist in de eerste jaren van het uitzettingsexperiment, wanneer de dieren als het ware vertrouwd moeten worden met het gebied, is de

kans op verstoring het grootst. Gaat dus zeker niet aan land of voor anker in de buurt van een beverburcht, zo wordt op de tentoonstelling gewaarschuwd. Anderzijds, wie ergens in het gebied voor anker ligt heeft tegen de schemering kans om een Bever voorbij te zien zwemmen. In de tentoonstelling is een maquette van een beverburcht te zien.

Er is bovendien een grote vitrine waarin een opgezette Bever, Beverrat en Muskusrat met elkaar vergeleken kunnen worden. Uitgebreid wordt ingegaan, door middel van natuurlijk- en fotomateriaal, op de eerste sporen die de aanwezigheid van de nieuwe diersoort in de Biesbosch verraden. Deze zijn in het gebied door een ieder waar te nemen. De tentoonstelling gaat verder in op de verspreiding van de Bever in Europa, de laatste Bever van Nederland uit Zalk, beverjacht vroeger, Bevers in boeken, strips en reclame, de bouw van de Bevers, zijn leefgebied, leefwijze en voedsel. De tentoonstelling bevat ook een prikbord waar steeds de laatste informatie over het uitzettingsexperiment is te lezen.

De tentoonstelling kenmerkt zich door een speelse opzet en is mede daardoor ook voor kinderen zeer geschikt. De tentoonstelling bevat bovendien een electrospeel waarin Otter en Bever met elkaar vergeleken worden. Tijdens deze tentoonstelling is een gratis informatiefel over de Bever in de Biesbosch verkrijgbaar. Bovendien zijn in de groenwinkel van het bezoekerscentrum een speciale beverposter en een houten beverpuzzel te koop.

Voor meer informatie en/of boekingen kunt u zich wenden tot het

korte mededelingen

Bezoekerscentrum De Hollandse Biesbosch, Baanhoekweg 53, 3313 LP Dordrecht, 078-211 311. Het bezoekerscentrum is bereikbaar via de rondweg Dordrecht-Papendrecht, buslijn 4 richting Staart/recreatiegebied De Merwelanden (eindpunt) of per fiets vanaf Dordrecht via de Wantijfietsbrug en vanuit Sliedrecht over de Baanhoekfietsbrug. Het bezoekerscentrum is geopend van dinsdag tot en met zondag van 9.00-17.00 uur en op maandag (van april tot en met oktober) van 12.00-17.00 uur.

Natuurontwikkeling

De staatkundige indeling van Nederland heeft twaalf provincies; een ecooloog brengt dit aantal aan de hand van ecologische criteria terug tot vijf: de mariene en estuariene zone, de duinzone, de zoetwater(moeras)zone, de rivierzone en de zandgrondenzone. Op grond van een aantal abiotische voorwaarden (samenstelling van de bodem, aanwezigheid van water, klimaat enzovoort) heeft elk van deze zones een eigen kenmerkende flora en fauna en vormt een samenhangend, zelfstandig en duurzaam ecosysteem.

Tegenwoordig vinden wij in Nederland van deze complete ecosystemen nog slechts restanten terug. Immers God schiep de wereld en de Nederlanders hun eigen land, maar de laatste deden dat niet om de natuur te verrijken maar om te voorzien in hun behoefte aan voedsel en onderdak (en zoveel meer!). Sommige soorten hadden daar baat bij (weidevogels, Huismus), andere werden verdreven (Goudplevier, Eland, Wolf). Kennis over dergelijke complete ecosystemen kunnen wij nu dan ook nog slechts opdoen in een paar, nog niet (zo sterk) door de mens beïnvloede uithoeken van deze aarde en aan de

hand van archeologische vondsten. Dan leren wij hoe de legpuzzel van zo'n ecosysteem in elkaar past, welke processen er heersen, welke patronen worden gevormd, welke soorten het systeem in stand houden en compleet maken. Ongeveer een eeuw geleden raakte natuurliefhebbers verontrust over de achteruitgang van de natuur en richtten verenigingen op om de natuur te behouden. Ook de overheid werd actiever. Dit alles heeft echter de achteruitgang niet kunnen stoppen. Op zoek naar nieuwe wegen heeft de overheid nu een verkennende studie over natuurontwikkeling uitgebracht (september 1988). Naast de genoemde indeling van ecologische zones, treffen wij hierin aan een bespreking van de mogelijkheden om natuur te ontwikkelen.

Enkele principes daarbij zijn: een minder scherpe scheiding handhaven tussen nat en droog, tussen zoet en zout water, natuurtechnische begrazing, het met elkaar verbinden van gebieden, of soms juist isolering. Verrassende ideeën worden geopperd, zoals het uitzetten van Edelherten en Wilde Zwijnen in grote duingebieden en, bij brede duinstroken, het weer binnenlaten van de zee (lagunevorming)! Het zal duidelijk zijn dat in deze visie ontwikkeling van natuur gebaseerd is op ruimtelijke scheiding van functies. Naast de gebieden van de ecologische hoofdstructuur, vervullen landbouwgronden dan nog slechts een bijrol.

Op de vraag naar de maatschappelijke haalbaarheid gaat het rapport niet in. Het gaat slechts om een verkennende studie en een bijdrage aan de discussie. Wat de over-

heid zelf als haalbaar inschat, dat zal komend voorjaar waarschijnlijk blijken uit het Natuurbeleidsplan.

Hier wil ik vast het volgende argument aandragen ter ondersteuning van de natuurontwikkelingsgedachte. Minister De Korte, op bezoek in Brazilië, mocht daar vernemen dat het land bemoeienis met het kappen van het oerwoud beschouwde als inmenging in de binnenlandse aangelegenheden. Het rijke Westen had de eigen natuur vernietigd ten behoeve van economische ontwikkeling en had dus geen recht van spreken nu Brazilië hetzelfde wilde doen, zo liet de Braziliaanse regering weten. Deze redenering lijkt mij correct, alleen zou ik het willen omkeren. Zoals Brazilië het oerwoud moet beschermen, zo moeten wij de restanten van de natuur op onze breedtegraad weer ontwikkelen tot volwaardige ecosystemen.

J. van der M.
F. Baerselman & F.W.M. Vera:
Natuurontwikkeling. Een verkennende studie. (september 1988). 108 bladzijden, met literatuurlijst. Ministerie van Landbouw en Visserij, 070-793 627.

Gevraagd: Waarnemingen van amfibieën en reptielen in Limburg

Vanaf 1980 verzamelt de Herpetologische Studiegroep Limburg waarnemingen van amfibieën en reptielen. Inmiddels zijn ruim 18.000 ge-

korte mededelingen

gevens beschikbaar, die van groot belang zijn voor onderzoek en bescherming. Dank zij een gezamenlijk project van de Stichting Herpetologische Studiegroepen, de Provincie Limburg en het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij kunnen deze gegevens nu bewerkt worden. Dit zal onder andere leiden tot een Atlas van de Limburgse amfibieën en reptielen. Per soort komen zaken aan de orde als verspreiding (op basis van kilometerhokken), ecologie, bescherming en dergelijke.

In de afgelopen jaren zijn reeds veel waarnemingen verzameld. Toch is het beeld nog niet compleet: om de verspreiding van elke soort tot op een kilometer nauwkeurig vast te kunnen leggen, zijn meer gegevens nodig. Vandaar het verzoek om waarnemingen van reptielen en amfibieën in Limburg door te geven aan de projectcoördinator (adres zie hieronder). Overigens zijn alle waarnemingen die nog niet zijn gemeld zeer welkom, dus óók die van algemene soorten als Bruine Kikker en Gewone Pad. Zowel oude als recente gegevens worden verzameld. De waarnemingen kunnen worden ingevuld op speciale meldingskaartjes, die bij de coördinator te verkrijgen zijn. Ze mogen echter ook op een andere manier worden aangeleverd.

De kennis van onze amfibieën en reptielen is zeker nog niet volledig. Laat uw gegevens dus niet ongebruikt liggen!

■ Jo van der Coelen, projectcoördinator, p.a. Provincie Limburg, bureau Landelijk Gebied, Postbus 5700, 6202 MA Maastricht, 043 - 897 728 (privé: 043 - 647 140).

Traffic en Wereld Natuur Fonds verontrust over import Olifanten (*Elephas maximus*)

Mogelijk nog eens tien dieren naar Nederland

Op 25 juli 1990 arriveerden in de Rotterdamse haven zeven jonge Aziatische Olifanten uit Burma. De dieren waren bestemd voor een dierenhandelaar uit Soest, die ook in 1989 al zeventien jonge Olifanten uit Burma importeerde. Daarvan stierven er twee tijdens, of vlak na, het transport. In de Britse en Nederlandse pers verscheen over deze kwestie reeds een aantal berichten.

Inmiddels is bekend geworden dat de handelaar beschikt over een importvergunning voor nog eens zeven Aziatische Olifanten. Het totaal van de door het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij verleende vergunningen komt hiermee op 31 dieren, terwijl een aanvraag voor nog eens drie dieren in behandeling is. Traffic en het Wereld Natuur Fonds hebben het ministerie dringend verzocht in elk geval deze laatste drie vergunningenvrijet te verstrekken en indien mogelijk de reeds verleende vergunningen voor de zeven nog niet ingevoerde Olifanten in te trekken.

Nederland is aangesloten bij Cites, het verdrag dat de handel in bedreigde dieren en planten regelt. De Aziatische Olifant is opgenomen op bijlage 1 van het verdrag, wat betekent dat internationale handel alleen is toegestaan als het om in gevangenschap gefokte exemplaren gaat. Voorwaarde daarbij is dat de in gevangenschap verblijvende populatie zichzelf in stand houdt. Nieuwe gegevens maken duidelijk dat dit niet opgaat voor de werkolifanten in Burma: daar

worden in gevangenschap zo weinig jongen geboren dat er jaarlijks 120 wilde dieren worden gevangen om de groep op peil te houden. Traffic en het Wereld Natuur Fonds menen dan ook dat de invoervergunningen voor de Olifanten niet hadden mogen worden afgegeven.

De oproep van Traffic en het Wereld Natuur Fonds staat niet alleen. Ook het Cites-secretariaat heeft Nederland dringend gevraagd geen invoervergunningen voor Burmaanse Olifanten meer te verlenen.

Overigens bestaat nog onzekerheid over de uitvoer van de zeven dieren. Achterhaald is dat de dieren bestemd zijn voor dierentuinen in de DDR, Frankrijk, Joegoslavië en Mexico. Of de dieren inderdaad op de plaats van bestemming aan zullen komen is echter onzeker, onder andere omdat de EEG alle lidstaten verzocht heeft geen Burmaanse Olifanten te importeren.

Urine helpt tegen Steenmarters (*Martes foina*)

Inwoners van het Oostenrijkse dorpje Grödig plaatsen regelmatig een schaalje of geopende fles urine onder hun automobiel.

Dit blijkt het middel te zijn tegen de overlast, die Steenmarters veroorzaken. Deze dieren plegen 's nachts onder de motorkappen van auto's te kruipen om hun tanden te zetten in zachte onderdelen, zoals bougiekabels en waterslangen. In Alpenlanden komt dergelijke bijtschade vrij veel voor.

Pogingen om de marters het leven zuur te maken faalden tot nu toe.

Voor menselijke urine deinzen ze wel terug, zo blijkt nu.